

Потопальська Галина
корпоративний секретар
ПАТ «Альфа-Банк»
м. Київ, Україна

ВНУТРІШНІЙ АУДИТ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах невизначеності розвитку економіки все більшу актуальність набуває використання методів і конкретних прийомів системного підходу при описі діяльності підприємства й оцінки ефективності управління. Останнім часом все більшого розвитку набуває аналіз системи управління ризиками, оскільки успіх у бізнесі все більше залежить від врахування ймовірності критичних ситуацій, а не тільки від правильності та обґрунтованості обраної стратегії. Також слід враховувати й позитивні сторони ризику. Адже, стратегічні ризики можуть використовуватися для переходу від оборони до атаки. Управляючи стратегічними ризиками, керівники не тільки страхуються від неприємностей, а й покращують свої шанси на реалізацію потенціалу, закладеного в продуктах, каналах тощо. Оцінка ризиків заставляє їх більш систематично аналізувати варіанти майбутнього розвитку, що дозволяє попутно виявляти задалегідь неочевидні можливості.

Зазвичай компанії розглядають ризики лише як фактор, який заставляє приймати компромісні рішення, однак творчий підхід до роботи із ризиками у поєднанні з правильно обраною бізнес-моделлю дозволяє досягти одразу ж двох цілей. Сьогодні перед менеджерами стоїть нова задача – досягти зниження ризиків в бізнесі з одночасним збільшенням фінансової віддачі.

Саме за таких умов, все більше зростає потреба у створенні служби внутрішнього аудиту в системі управління підприємством, яка в тому числі буде займатися наступними групами задач: внутрішнім контролем, управлінням ризиками як обов'язковим елементом ефективного корпоративного управління та системою моніторингу ефективності функціонування всією системи корпоративного управління.

Оскільки до складу задач внутрішнього аудиту входить управління ризиками, однією із основних помилок, яку робить виконавче керівництво підприємства при створенні системи управління ризиками це покладання впровадження цієї системи на службу внутрішнього аудиту, замість того, щоб створювати її силами менеджменту, тобто силами тих, хто цими ризиками і повинен управляти. Аргументом керівництва в цьому випадку є те, що якщо робота внутрішнього аудиту пов'язана з оцінкою управління ризиками, то й побудувати цю систему на підприємстві вони ж і зобов'язані. При цьому виникає ряд суперечностей. Адже служба внутрішнього аудиту, не володіє ніякими повноваженнями для впровадження системи управління ризиками. Хоча б тому, що при впровадженні системи необхідно керувати і давати вказівки менеджменту, що в корені суперечить суті діяльності внутрішніх аудиторів та їх місцю в управлінській

ієрархії підприємств. Внутрішні аудитори повинні консультувати менеджмент підприємства в процесі побудови системи управління ризиками. Консультувати, але не вибудовувати систему. Внутрішній аудит не повинен вторгтися в компетенції співробітників підприємства. Тому дуже важливо, щоб виконавче керівництво і керівництво служби внутрішнього аудиту заздалегідь визначили і сформулювали ролі і завдання внутрішнього аудиту в системі управління ризиками підприємства.

Внутрішній аудит являє собою функцію, паралельно з ризик-менеджментом, яка забезпечує ефективність системи внутрішнього контролю й управління підприємством в цілому. Головна відмінність внутрішнього аудиту від "суміжних" напрямків, включаючи ризик-менеджмент - незалежність самої функції як передумова об'єктивності, необхідної від аудиторів. Внутрішній аудит відповідає за об'єктивність своїх висновків і змістовність рекомендацій щодо способів управління ризиками, усуненню недоліків, а також здійснює моніторинг виконання заходів, розроблених за результатами перевірок або консультаційних завдань, і їх ефективності - тобто чи привели заходи, розроблені менеджментом, на підставі рекомендацій внутрішнього аудита, до зниження рівня ризиків. Слід зазначити, що внутрішній аудитор може брати участь у впровадженні заходів, але лише у якості консультанта. При цьому аудитор не ухвалює остаточного рішення щодо способів управління ризиками й усунення виявлених недоліків системи внутрішнього контролю й не несе відповідальності за виконавчу дисципліну при реалізації даних дій. Проте, сама підтримка процесу ідентифікації, аналізу, оцінки й оптимізації ключових ризиків підприємства може бути покладена на Службу внутрішнього аудиту.

Останнім часом все більше зростає роль внутрішнього аудиту як джерела інформації для покращення та удосконалення системи управління підприємством в цілому. Внутрішні аудитори допомагають ідентифікувати й усунути слабкі місця в системі управління, а також порушені принципів управління. Їх звіти дозволяють керівництву впевнитися, що діяльність підприємства відповідає прийнятій стратегії, політиці розвитку, директивно-нормативним документам підприємства та вимогами законодавства.

Список використаних джерел

1. Суворова С.П. Концепция внутреннего аудита в системе управленческих задач организации / С.П. Суворова, Л.А. Панкратова, М.Е. Ханенко // Материалы IV Междунар. студ. электрон. науч. Конф. "СТУДЕНЧЕСКИЙ НАУЧНЫЙ ФОРУМ 2012". [Електронний ресурс. Джерело доступу: <http://www.rae.ru/forum2012/21/996>]
2. Капелист Е.И. К вопросу о разработке методики внутреннего аудита бизнес-процессов в сельскохозяйственных организациях. [Електронний ресурс. Джерело доступу: http://www.auditfin.com/fin/2011/2/2011_II_07_02.pdf] Журнал "Аудит и финансовый анализ", 2011 г., № 2.
3. Веркеева В.Е. Организационные и методические аспекты внутреннего аудита. [Електронний ресурс. Джерело доступу: <http://ecsocman.hse.ru/data/2011/05/18/1266876646/29.pdf>]
4. Бурцев В.В. Новые показатели для оценки эффективности бизнеса / В.В. Бурцев // Аудитор. – 2010. - № 7 – с. 4-10.

5. Павлов М.И. Управление рисками как неотъемлемая часть системы управления предприятием. Причины проблем при организации управления рисками на предприятиях с государственным участием. [Электронный ресурс. Джерело доступу: http://www.iaa.ru/inner_auditor/publication/member_articles/]

6. А. Ворончихин. Разграничение функций управления рисками, внутреннего контроля и аудита. [Электронный ресурс. Джерело доступу: http://www.iaa.ru/inner_auditor/publication/member_articles/voronchihin/]

Рибчак Діана

магістрант

Науковий керівник: Слободяник Ю.Б., д.е.н., професор

Одеський національний економічний університет

м. Одеса, Україна

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ АУДИТУ В УКРАЇНІ

Україна рухається шляхом євроінтеграції, а ринкові умови господарювання і гармонізація бухгалтерського обліку та звітності з Міжнародними стандартами фінансової звітності породжують необхідність якісної перевірки достовірності облікової інформації. Тому все більша кількість українських підприємств звертаються за аудиторськими послугами, що сприяє розвитку аудиту в країні. Для ефективного виконання аудиторами їх функцій з 1 січня 2004 року Україна перейшла на Міжнародні стандарти аудиту (далі – МСА) [1], що стало темою для дискусій та досліджень вчених.

Серед вітчизняних науковців та практиків проблеми застосування МСА в практиці українських аудиторів висвітлювали: В. П. Бондар, Н. І. Дорош, Т. В. Давидюк, В. П. Завгородній, С. О. Левицька, О. А. Петрик, Н. М. Проскуріна, О. Ю. Редько, Н. В. Хомяк та ін. Проте даний аспект потребує подальшого дослідження.

Однією з найбільш актуальних проблем, що стосуються аудиторської діяльності сьогодні, є проблема забезпечення контролю якості роботи і дотримання етичних норм аудиторами. Потрібно забезпечити розуміння аудиторами та фахівцями, що працюють у даній сфері, важливість якісного виконання покладених на них обов'язків, що пов'язано зі специфічністю аудиторської діяльності.

Чинні Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг [2] передбачають, що аудиторська фірма повинна встановити та підтримувати систему контролю якості, яка б включала політики і процедури стосовно кожного з його елементів, а саме: відповідальність